

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om stöd för byggande av bredband

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om stöd för byggande av bredband (RP 221/2020 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- enhetschef Maija Ahokas, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Aino Koskinen, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Hanna-Mari Kuhmonen, arbets- och näringsministeriet
- industriråd Tapani Mattila, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Jussi Pääkkönen, Konkurrens- och konsumentverket
- specialsakkunnig Taina Väre, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Janne Paunonen, Keski-Suomen Valokuituverkot Oy
- verkställande direktör Eero Ikonen, Kuhmoisten Laajakaista Oy
- verkställande direktör Tuomo Puhakainen, Saimaan Kuitu Oy
- verkställande direktör Jarmo Matilainen, Finnet-förbundet rf
- styrelseordförande Aatu Samppala, Finlands regionnät rf
- juridisk chef Marko Lahtinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry.

Inget yttrande av

- Ukkoverkot Oy.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om stöd för byggande av bredband och att lagen om stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden upphävs. Den föreslagna lagen gör det möjligt att stödja byggande av bredband med statliga medel. Lagen föreslås innehålla bestämmelser om villkoren för att bevilja och betala ut stöd och om den behöriga stödmyndigheten och dess uppgifter.

Propositionen hänför sig till den strategiska helheten Ett livskraftigt Finland i programmet för statsminister Sanna Marins regering. Enligt regeringsprogrammet ska stödprogrammet för bred-

Betänkande KoUB 17/2020 rd

band fortsätta. Stödordningen gäller områden där det inte är aktuellt med kommersiellt bredband före 2025, och den ska även ta hänsyn till problemen i tätorter.

Enligt planen för de offentliga finanserna avdelas fem miljoner euro för bredbandsstöd 2021. Syftet med det föreslagna stödet är att cirka 10 000 nya hushåll ska få snabbt bredband.

Byggande av bredband ska med hjälp av stödet möjliggöras i områden där det inte finns kommersiellt utbud av snabbt bredband. Stöd kan beviljas för byggande av snabba bredbandsförbindelser som kan erbjuda avancerad anslutning av jämn kvalitet även under normal högtrafik. Stödberättigande är anslutningar till permanenta bostäder och fritidsbostäder samt till företagens och den offentliga förvaltningens verksamhetsställen. Innan det offentliga ansökningsförfarandet för statligt stöd inleds ska det göras en kartläggning av kommersiellt tillgängliga bredbandsanslutningar och planerna på att bygga dem. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt planen för de offentliga finanserna avdelas fem miljoner euro 2021 för den stödordning som avses i propositionen. Syftet med stödet är att cirka 10 000 nya hushåll ska få tillgång till snabbt bredband.

Utskottet anser målen i propositionen vara positiva och välkomna. Det är bra att ambitionen är att de snabba bredbandsanslutningarna ska bli fler i hela Finland och att den nya modellen är mindre byråkratisk. Propositionen utgår från teknikneutralitet, och det är nödvändigt eftersom den tekniska utvecklingen går framåt. Det är mycket sannolikt att arbetslivet i framtiden kommer att vara betydligt mer diversifierat och innefatta mer distansarbete och mobilt arbete.

Teknikneutralitet

Enligt vad utskottet erfar måste stödet enligt artikel 52.4 i Europeiska kommissionens allmänna gruppundantagsförordning tilldelas på grundval av en öppen, transparent, icke-diskriminerande och konkurrensutsatt urvalsprocess, där principen om teknikneutralitet iakttas. På så sätt kan nätverk baserade på olika tekniker nyttiggöras utifrån regionala behov både i det fasta och i det mobila nätet.

Föreskrivna hastigheter

I utfrågningen av sakkunniga lyftes de hastigheter som föreskrivs i förordningen fram. Regeringen föreslår att villkoren i stödordningen ändras så att symmetri i nedladdnings- och uppladdningshastigheten inte längre krävs för ett stödberättigat snabbt bredband. Lagförslaget medverkar alltså inte till att uppnå EU:s symmetrimål. Sakkunniga ansåg dock att symmetri inte är nödvändigt, om uppströmshastigheten kan tolkas som avancerad, det vill säga minst 100 Mbit/s.

Betänkande KoUB 17/2020 rd

Utskottet understryker vikten av att se till att de hastigheter som föreskrivs i förordningen möjliggör distansarbete och många av informationssamhällets tjänster. Det får inte finnas några stora variationer mellan hastigheten vid nedladdning och hastigheten vid uppladdning. Stödberättigade bredbandsanslutningar måste fortsatt vara avancerade och hålla jämn kvalitet även under högtrafik. Enligt utskottet är det nödvändigt att statsrådet noga bedömer och följer upp om hastigheterna är tillräckligt snabba och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över hastigheterna i förordningen.

Stöd till fritidsbostad

Utskottet välkomnar att stödet utsträcks till fritidsbostäder. Därmed ändras villkoren för stödberättigande så att stödordningen omfattar alla bostads- och förläggningssorter, oberoende av om de är stadigarvarande bostäder eller fritidsbostäder. Genom ändringen säkerställs och utökas antalet kunder och anslutningar och därmed det strukturella och ekonomiska underlaget för hela projektet. Enligt uppgifter till utskottet spelar det en roll för antalet anslutningar och genomförandet av investeringar, medan effekten på kostnaderna däremot är liten.

Kommunernas andel av kostnaderna

Vid utfrågningen av sakkunniga uttrycktes det en viss oro över kommunernas betalningsandelar. De ansågs vara stora och rentav oskäligen. I propositionen sägs det att förslaget berör kommuner som är villiga att stödja att det byggs nät på deras område och som är kapabla att bidra ekonomiskt med en kommunal andel av kostnaderna. Lagförslaget medför således inga obligatoriska utgifter för kommunerna. Kommunernas kostnader blir sammanlagt 0,7–5 miljoner euro, beroende på hur projektet fördelar sig mellan olika avgiftsklasser. Utskottet anser det lämpligt att kommunerna deltar i bredbandsprojekt inom sina områden. Samtidigt påpekar utskottet att det är lätt hänt att det är specifikt de kommuner där det inte byggs bredband på marknadsvillkor som drabbas av kostnaderna.

Om kommunens betalningsandel läggs fast enligt utkastet till förordning, är det viktigt att kriterierna för procentsatserna för stödet är fastlagda så att de säkerställer att projektet blir ekonomiskt framgångsrikt i olika delar av landet, understryker utskottet. Som kriterier vid bedömningen används kommunens ekonomiska bärkraft, folkmängd och tätortsgrad, enligt propositionen. Om man med ekonomisk bärkraft här avser överskott eller underskott i balansräkningen, måste kriteriet omvärderas, underströks det vid utfrågningen av sakkunniga. Vidare påpekade sakkunniga att överskott eller underskott i balansräkningen är en ohållbar grund som inte har någon betydelse för om projektet har ekonomisk framgång eller inte eller för kommunens engagemang. Ekonomisk framgång är i stället beroende av avstånd i glesbygden, bosättning och varierande regionstrukturer (tätort kontra kommunens storlek och behovet av byggande i olika delar av kommunen) i kommunerna. I själva verket avgörs den ekonomiska betydelsen och lönsamheten också av kostnaden per invånare.

Utskottet påpekar vidare att den ekonomiska situationen till följd av covid-19-pandemin påverkar kommunernas betalningsförmåga och framhåller att man noga bör överväga kommunernas avgiftsklasser. Med hänvisning till inkommen information befarar utskottet att höga andelar av kostnaderna leder till problem, i synnerhet i de kommuner där bredband på marknadsvillkor inte

Betänkande KoUB 17/2020 rd

heller i övrigt byggs. Risken är att det inte blir några projekt i mycket glest bebyggda områden med den föreslagna lagen.

Utskottet anser det nödvändigt att noggrant överväga kommunklasserna och tolka kriterierna i överensstämmelse med kommunernas och kundernas intressen, när avgiftsklasserna läggs fast. Följaktligen anser utskottet att målet bör vara att det inte ska finnas så många kommuner i den högsta avgiftsklassen, utan att största delen ska höra till den lägsta klassen.

Utskottet understryker samtidigt att förordningen måste utvärderas, följas upp och i förekommande fall ändras och lägger fram ett uttalande för riksdagen om att riksdagen förutsätter

att statsrådet noga följer upp hur målen med lagen nås, och i synnerhet att kommunernas betalningsandelar inte blir oskäligen, och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagen och förordningen.

Utredning av bredbandsinvesteringar och utveckling av kommunikationsförbindelser

Kommunikationsministeriet har informerat utskottet om att Finland har för avsikt att främja finansieringen av uppbyggnad av avancerade kommunikationsförbindelser också med medel ur EU:s återhämtningspaket. Finland utarbetar för närvarande ett program för hållbar tillväxt, och samtidigt utreds den samlade situationen för åtgärder för att backa upp snabba bredbandsförbindelser.

Enligt sakkunniga behöver det göras en utredning för att man ska få en uppfattning om den samlade situationen för bredbandsinvesteringar och för att de uppställda målen ska nås, i synnerhet vad beträffar coronaepidemin och återhämtningspaketet. Utredningen bör ta ett helhetsgrepp om behovet av medel för att finansiera bredbandsinvesteringar och undersöka hur olika finansieringsformer, EU-bidrag och regionutvecklingspengar kan användas för att nyttan av de offentliga satsningarna ska vara så stor som möjligt. Utredningen bör beakta mervärdet av bredbandsinvesteringar och deras multiplikatoreffekter, bland annat statliga decentraliseringsmål, möjligheter till arbete oberoende av ort, men också försörjningsberedskap och säkerhet.

Uppföljning

Utskottet anser det nödvändigt att statsrådet noga bevakar hur målen med lagen och förordningen uppnås i sin helhet och i förekommande fall vidtar åtgärder för att snabbt lösa eventuella problem.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 221/2020 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Betänkande KoUB 17/2020 rd

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer upp hur målen med lagen nås, och i synnerhet att kommunernas betalningsandelar inte blir oskäligen, och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagen och förordningen.

Helsingfors 1.12.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Suna Kymäläinen sd
vice ordförande Ari Torniainen cent
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Juho Kautto vänst
medlem Jouni Kotiaho saf
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Joonas Könttä cent
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Kari Tolvanen saml
medlem Paula Werning sd
ersättare Jari Ronkainen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.

Betänkande KoUB 17/2020 rd Reservation

RESERVATION

Motivering

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om stöd för byggande av bredband och att lagen om stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden upphävs. Den föreslagna lagen gör det möjligt att stödja byggande av bredband med statliga medel. Lagen föreslås innehålla bestämmelser om villkoren för att bevilja och betala ut stöd och om den behöriga stödmyndigheten och dess uppgifter. Propositionen hänför sig till den strategiska helheten Ett livskraftigt Finland i programmet för statsminister Sanna Marins regering. Enligt regeringsprogrammet ska stödordningen för bredband fortsätta. Stödordningen gäller områden där det inte är aktuellt med kommersiellt bredband före 2025, och den ska även ta hänsyn till problemen i tätorter. Enligt planen för de offentliga finanserna avdelas fem miljoner euro för bredbandsstöd 2021. Syftet med det föreslagna stödet är att cirka 10 000 nya hushåll ska få snabbt bredband. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Vi välkomnar att byggande av bredband med hjälp av stödet möjliggörs i områden där det inte finns kommersiellt utbud av snabbt bredband. Stödet kan då beviljas för byggande av snabbt bredband som kan erbjuda avancerad anslutning av jämn kvalitet även under normal högtrafik. Stödberättigande är dessutom anslutningar till permanenta bostäder och fritidsbostäder samt till företagens och den offentliga förvaltningens verksamhetsställen. Innan det offentliga ansökningsförfarandet för statligt stöd inleds ska det göras en kartläggning av kommersiellt tillgängliga bredbandsanslutningar och planerna på att bygga dem.

Vi ser också som utskottsgrupp att fortsatt genomförande av bredbandsprojektet och rättvis måluppfyllelse av strategin spelar en framträdande roll för exempelvis företag i randområden och deras framgång.

Å andra sidan bör man också komma ihåg att olika typer av samhällstjänster i och med utvecklingen av informationssamhället i allt större utsträckning tillhandahålls via kommunikationsnätet. I glesbygden är det då extra viktigt att ha fungerande och tillräckligt snabba kommunikationsförbindelser, eftersom avstånden är långa och all service inte i övrigt finns tillgänglig. Vår utskottsgrupp anser det vara extra viktigt att också invånarna i glesbygden, likaså företag och läroanstalter, beaktas i den nuvarande utvecklingen. Vi är dock både som utskottsgrupp och som riksdagsgrupp oroade över att de förbindelser som nu eventuellt byggs inte är tillräckligt snabba och funktionsdugliga med tanke på de kommande åren. Likaså är vi oroade över att kommunernas allmänna betalningsandel i propositionen fortfarande är mycket hög. Därför anser vi att den procentuellt sett bör vara lägre än i förslaget. Av den anledningen att kommunernas bidrag och betalningsandel inte ska bli för tunga i det ekonomiska läge som vi lever i just nu.

Förslag

Vi föreslår

Betänkande KoUB 17/2020 rd
Reservation

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men 8 § 2 mom. med ändringar (*Reservationens ändringsförslag*) och

att riksdagen godkänner ett nytt uttalande. (*Reservationens förslag till uttalande*).

Reservationens ändringsförslag

8 §

Betalningsandel av stödberättigande kostnader

Kommunens betalningsandel är 20 procent. I kommuner för vilka finansieringen av ett bredbandsprojekt annars skulle bli en oskälig ekonomisk belastning är kommunens betalningsandel 8 eller 20 procent. Som kriterier vid bedömningen används kommunens ekonomiska bärkraft samt folkmängd och tätortsgrad. Det statliga stödet beviljas till högst 58 procent av bredbandsprojektets stödberättigande kostnader om kommunens betalningsandel är 8 procent, och till högst 42 procent av de stödberättigande kostnaderna om kommunens betalningsandel är 20 procent.

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen med en gång vidtar åtgärder för att säkerställa att alla såväl i städerna som på landsbygden har möjlighet att använda bredbandsförbindelser med en minimihastighet för både nedladdning och uppladdning är minst 100 Mbit/s och där minimihastigheten kan höjas till minst en gigabit per sekund.

Helsingfors 1.12.2020

Sheikki Laakso saf
Jouni Kotiaho saf
Jari Ronkainen saf